FAKULTA
SOCIÁLNÍCH
STUDIÍ

Posudek oponenta na bakalářskou práci Gabriely Benešové

Název práce: ***Může současný režim vládnutí v Arktidě zajistit udržitelnost arktických ekosystémů? Komparace mezinárodního režimu Antarktidy a Arktidy***

I. Téma a cíl práce

Téma mezinárodní ochrany přírody je zvláště důležité v případě Arktidy – regionu s mimořádným významem z hlediska ochrany klimatu, kde se zároveň nachází velké surovinové bohatství. Rozhodnutí Gabriely Benešové zabývat se arktickým environmentálním režimem tak lze pouze kvitovat. Cílem práce je „zhodnotit efektivitu mezinárodního environmentálního režimu v Arktidě a Antarktidě a případně navrhnout možné způsoby zefektivnění arktického režimu" a v obecné rovině diskutovat limity teorie mezinárodních režimů v environmentálním kontextu. Kolegyně Benešová staví svůj výzkum na komparaci režimu Arktidy a Antarktidy.

II. Postup práce a její struktura

Předkládanou práci lze v mnoha směrech označit za ambiciózní – především s ohledem na záměr zhodnotit efektivitu mezinárodního environmentálního režimu zahrnujícího mnoho aspektů ochrany přírody, navíc provázaného s normami v dalších oblastech (energetická bezpečnost, …). Problematika efektivity režimů je pak sama o sobě jedním z nejhůře empiricky zkoumatelných témat.

Za dobře zvládnutý považuji vysoký stupeň abstrakce (každý z cílů vymezených na začátku se pohybuje na jiné analytické rovině), včetně práce s odbornými koncepty z oblasti mezinárodních vztahů. Je vidět, že autorka má za sebou studium tohoto oboru a dokáže poznatky propojovat s oborem environmentálních studií. Oceňuji též snahu propojit teorii mezinárodních režimů s environmentální problematikou a přispět tak k rozšíření interdisciplinárního přístupu k výzkumu politických řešení environmentálních otázek.

Základní kostra práce je vhodně logicky uspořádaná. Promyšlenosti výzkumného postupu napovídá provázanost jednotlivých kapitol. Větší přehlednosti by mohlo pomoci podrobnější členění (pod)kapitol podle tematických celků. Celkově považuji za velmi kvalitní kapitoly 2 a 3, z nichž je zřetelná snaha o konstrukci analyticky přesného teoretického a metodologického rámce výzkumu. Kritéria zvolená pro zodpovězení výzkumných otázek tak vedou autorku k poctivé a věrohodné analýze problému.

K práci mám jako oponent tři výtky. Zaprvé, nejen vzhledem k mezioborovému charakteru práce by pomohlo propojovat první použití specifických termínů s jejich bližším vysvětlením. Například pojem „mezinárodní environmentální režim" se objevuje už v úvodu, k vysvětlení však dojde až v dalších kapitolách. Stejnou připomínku mám k poznámce o antropocentrismu na s. 15

– o to důležitější, že se k pojmu autorka v 7. kapitole vrací a dále s ním operuje. Jasnější vymezení by si zasloužil i termín „národní identita“. Pomohla by vyřešit např. poznámka pod čarou?

Zadruhé, v teoretické pasáži se objevuje zajímavý koncept institucionální a environmentální efektivity (s. 15), se kterým by bylo relevantní pracovat v závěru, kdy dochází k problematizaci pojetí efektivity v teorii mezinárodních režimů. K diskusi ale dochází pouze letmo a nahodile, což považuji za největší (a zásadní) slabinu této jinak výborné práce.

Třetí výtka směřuje k pasáži o „tragédii obecní /ne obecné/ pastviny“ na s. 20, kdy si autorka pravděpodobně není vědoma časté dezinterpretace tohoto pojmu a nekriticky ji přejímá. Ve skutečnosti se totiž jedná spíše o „tragedy of open access“. To je zvláště potřeba vypíchnout v souvislosti s mezinárodními režimy, které jsou jakousi obdobou „commons“ na mezinárodní úrovni.

III. Formální náležitosti

Množství překlepů nepřesahuje obvyklou úroveň. Stylisticky se práce čte příjemně – i přes komplexnost tématu je zřejmá autorčina snaha o srozumitelnost textu. Vzhledem k tomu, že ve většině textu autorka pracuje s činným rodem, trpný rod („je diskutováno“) působí občas poněkud těžkopádně, což je však stylistická marginálie. Větší pozornost by si naopak zasloužilo umisťování čárek ve větách – ne vždy jsou tam, kde by se jim podle pravopisu líbilo.

IV. Otázky

K zodpovězení u obhajoby mám následující otázky. Podotýkám ale, že jsou vedeny spíše snahou o hlubší diskusi nad tématem než vyjasňováním základních kontur práce:

- Jak se autorka dívá na otázku flexibility režimů, jedné z dimenzí efektivity? Vidí ji spíše jako překážku pro environmentální cíle (tj. snazší implementace potenciálně škodlivých opatření či změkčení environmentálních dohod), nebo naopak jako lepší záruku?
- Jaké podobnosti a rozdíly autorka vidí v paralele mezi mezinárodními režimy a občinami, tedy „commons“?
- Na základě čeho autorka vyvozuje, že „Méně rozvinuté ekonomiky se dívají na environmentální hrozby jiným pohledem než ekonomiky rozvinuté“ a co tím má přesně na mysli? (Předpokládám, že „méně rozvinuté“ značí země globálního Jihu)

Závěr

Předložená práce je dle mého názoru kvalitním počinem v rovině záměru i zpracování. Proto ji ve světle výše řečeného navrhuji hodnotit stupněm **A-B**, a to v závislosti na průběhu obhajoby a zodpovězení otázek. Doporučuji též diplomantce zamyslet se nad možnostmi publikování práce v odborném nebo popularizačním periodiku (Mezinárodní vztahy, Sedmá generace…), případně – vzhledem k vysoké relevanci tématu – nad dalším výzkumem např. ohledně tématu syntézy ekologického myšlení s teoriemi mezinárodních vztahů.

V Brně dne 22. 5. 2018 Martin Černý